

Sygnatura akt VII U 2067/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 22 sierpnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VII Wydział Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:SSO Małgorzata Kuźniacka-Praszczyk

Protokolant:st. sek. sąd. Marta Jurga

po rozpoznaniu w dniu 11 sierpnia 2014 r. w Poznaniu

przy udziale zainteresowanej A. K.

odwołania M. S. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w P.

z dnia 28 lutego 2014 roku Nr (...)

w sprawie M. S. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w P.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

zmienia zaskarżoną decyzję w części w pkt I ppkt 2 i w pkt II ppkt 1 w ten sposób, iż stwierdza, że zainteresowana A. K. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu jako osoba sprawująca opiekę nad dziećmi na podstawie umowy uaktywniającej w okresie od 1 września 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku oraz w pkt III w ten sposób, że stwierdza brak podstaw do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne emerytalne i rentowe, wypadkowe i zdrowotne z tytułu wykonywania umowy zlecenia za miesiące 09-12/2013.

SSO Małgorzata Kuźniacka-Praszczyk

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 lutego 2014 roku nr (...) (znak (...) - (...)) adresowaną do M. S. (1) i A. K. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., na podstawie art. 83 ust.1 pkt 1-3, art. 6 ust. 1 pkt 4 i ust. 2d, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, art. 14 ust. 1 i 1a, art. 18 ust. 1 i 3, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 1442), art. 81 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.), art. 50 ust. 1 i art. 51 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2011 r. Nr 45, poz. 235 ze zm.) stwierdził, że A. K.:

I. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu i rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu:

1. jako osoba sprawująca opiekę nad dziećmi na podstawie umowy uaktywniającej w okresie od 15 maja 2012 roku do 31 sierpnia 2013 roku oraz od 1 stycznia 2014 roku,

2. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia w okresie od 1 września 2013 roku do 31 grudnia 2013 r.;

II. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu i rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu jako osoba sprawująca opiekę nad dziećmi na podstawie umowy uaktywniającej w okresie od 1 września 2013 roku do 31 grudnia 2013 r.

Nadto organ rentowy w pkt III ustalił, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne i rentowe, wypadkowe i zdrowotne z tytułu wykonywania umowy zlecenia za m-ce 09-12/2013 stanowi kwoty w wysokości:

Okres (mm-rrrr) (...) emerytalne i rentowe, Ubezpieczenie zdrowotne

wypadkowe

(...) 1500,00 zł 1294,35 zł

(...) 1500,00 zł 1294,35 zł

(...) 1500,00 zł 1294,35 zł

(...) 1500,00 zł 1294,35 zł

Zdaniem ZUS opłacanie składek z budżetu państwa za nianię jest uwarunkowane m.in. tym, że rodzic dziecka, nad którym niania sprawuje opiekę nie korzysta z żadnej innej formy opieki. W konsekwencji takie objęcie dziecka opieką w klubie dziecięcym łącznie z okresem adaptacyjnym wyklucza możliwość opłacania za nianię składek z budżetu państwa. Odwołanie od powyżej opisanej decyzji wywiodła M. S. (1), zaskarżając ją w części stwierdzającej, że nie spełniono warunków do finansowania składek ze środków budżetu państwa za nianię i w związku z tym ustalono podstawy wymiaru składek odpowiednio na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z tytułu wykonywania umowy zlecenia.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. wniósł o jego oddalenie i zasądzenie od odwołującej na rzecz organu rentowego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Organ rentowy powtórzył argumentację faktyczną i prawną zaprezentowaną w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy nie wzywał A. K. do udziału w postępowaniu odrębnym postanowieniem, bowiem była ona już stroną postępowania administracyjnego przed organem rentowym i adresatem decyzji, stając się automatycznie stroną postępowania odwoławczego.

Zainteresowana przychyliła się do stanowiska odwołującej.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca M. S. (1) oraz M. S. (2) są rodzicami J. S., urodzonego w dniu (...).

Rodzice J. S. pozostają w zatrudnieniu.

W dniu 15 maja 2012 roku odwołująca zawarła ze swoją matką - zainteresowaną A. K. umowę uaktywniającą, której celem było sprawowanie przez zleceniobiorcę opieki nad dzieckiem w wieku od 20 tygodnia życia do 3 lat, w czasie i

miejscu wskazanym w umowie. Zleceniodawca zlecił zleceniobiorcy świadczenie usług w postaci sprawowania opieki nad J. S.. Umowa została zawarta na okres od dnia 15 maja 2012 roku do dnia 11 lutego 2014 roku.

Odwołująca jako płatnik składek zgłosiła zainteresowaną od dnia 15 maja 2012 roku do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego i rentowych, wypadkowego i dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego oraz obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego jako osobę sprawującą opiekę nad dzieckiem do lat 3 na podstawie umowy o świadczenie usług, tj. umowy uaktywniającej.

Zgodnie z § 3 ww. umowy opieka sprawowana miała być przez 5 dni w tygodniu, od poniedziałku do piątku, w godzinach od 8.00 do 16.00 w mieszkaniu zleceniodawcy, mieszczącym się w B., przy ul. (...).

Do obowiązków zainteresowanej należało: zagwarantowanie dziecku odpowiedniej opieki pielęgnacyjnej oraz edukacyjnej, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dziecka, a także prowadzenie zajęć opiekuńczo - wychowawczych, uwzględniających rozwój psychomotoryczny dziecka, właściwych dla wieku dziecka (§ 4 umowy).

Strony ustaliły wysokość wynagrodzenia w kwocie 1500 zł miesięcznie. Termin wypłaty wynagrodzenia określiły do 10. dnia następnego miesiąca za poprzedni miesiąc.

Odwołująca złożyła za zainteresowaną imienne raporty miesięczne o należnych składkach i wypłaconych świadczeniach za miesiące od 05/2012 do 02/2014. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wyniosła: za miesiąc 05/2012 - 822,58 zł, a za kolejne miesiące w kwocie po 1500 zł.

Pismem z dnia 5 listopada 2013 roku organ rentowy zobowiązał odwołującą do wypełnienia oświadczenia zawierającego dane o płatniku, drugim rodzicu oraz dziecku, nad którym sprawowana jest opieka. Odwołująca wskazała w oświadczeniu m.in., że dziecko J. S., nad którym opiekę sprawuje zainteresowana jako niania, od dnia 1 września 2013 roku korzysta z innej formy opieki, tj. klubu dziecięcego.

Pismem z dnia 15 stycznia 2014 roku organ rentowy zobowiązał odwołującą do złożenia korekty dokumentów ubezpieczeniowych za zainteresowaną od miesiąca 09/2013, w celu zgłoszenia zainteresowanej do ubezpieczeń społecznych na zasadach ogólnych, tj. jako osobę wykonującą pracę na podstawie umowy zlecenia.

W odpowiedzi odwołująca pismem z dnia 23 stycznia 2014 roku wniosła o wydanie decyzji administracyjnej.

Do ww. pisma odwołująca dołączyła oświadczenie z dnia 22 stycznia 2014 roku wystawione przez A. C. prowadzącą żłobek i klub malucha (...) w T. P.. Prowadząca placówkę oświadczyła, że syn odwołującej J. S. uczęszczał w okresie od września do grudnia 2013 roku na zajęcia adaptacyjne dla dzieci, które odbywały się dwa razy w tygodniu, tj. we wtorki i czwartki. Zajęcia trwały 60 minut i miały na celu pomóc dziecku pokonywać nieśmiałość, poczucie niepewności, strach przed nowym otoczeniem i kształtować umiejętność zgodnej zabawy oraz pracy w grupie rówieśników. W zajęciach uczestniczyły dzieci wraz z opiekunami.

W dniu 28 lutego 2014 roku ZUS wydał zaskarżoną decyzję.

W toku postępowania sądowego A. C. potwierdziła, że syn odwołującej J. S. był zapisany do klubu malucha od 1 września 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku. Klub (...) działa na zasadzie popołudniowych zajęć adaptacyjnych. Zajęcia odbywały się dwa razy w tygodniu we wtorki i czwartki, trwały 60 minut od godziny 16.30 do 17.30. W zajęciach uczestniczyli rodzice J. S. (oświadczenie z dnia 24 czerwca 2014 roku k. 24).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy (k.24) oraz w aktach pozwanego organu rentowego o znaku OU (...) - (...), jak również w oparciu o zeznania odwołującej M. S. (1) (k.36) i zainteresowanej A. K. (k. 36).

Dokonując oceny zgromadzonego materiału dowodowego Sąd uznał za wiarygodne wszystkie dokumenty zgromadzone zarówno w aktach sądowych, jak i w aktach pozwanego organu rentowego. Zostały one bowiem

sporządzone przez uprawnione do tego organy, w przewidzianej przez prawo formie, a ich wiarygodność oraz moc dowodowa nie były kwestionowane przez żadną ze stron, a Sąd nie znalazł powodów ku temu, aby kwestionować prawdziwość tych dokumentów z urzędu. Natomiast dokumenty prywatne korzystały jedynie z domniemania autentyczności oraz domniemania, iż zawarte w nich oświadczenia złożyła osoba, która je podpisała (art. 245 kpc).

Fakt nie kwestionowania przez strony treści kserokopii dokumentów pozwolił na potraktowanie tychże kserokopii jako dowodów pośrednich istnienia dokumentów o treści im odpowiadającej.

Sąd uznał zeznania odwołującej M. S. (1) za wiarygodne, albowiem są spójne, logiczne i konsekwentne. Odwołująca zeznała, że nianią jej dziecka była jednocześnie jej mama, która opiekowała się wnukiem w okresie od maja 2011 roku do lutego 2014 roku, w godzinach od 8.00 do 16.00. Odwołująca podała, że syn J. S. uczęszczał na zajęcia adaptacyjne do Klubu (...) razy w tygodniu w godzinach od 16.30 do 17.30. W tym czasie zainteresowana nie świadczyła już usług w postaci sprawowania opieki nad J. S., bowiem była zatrudniona do godziny 16.00. Odwołująca opisała w jakim celu uczęszczała z dzieckiem do Klubu (...), co znalazło potwierdzenie w pisemnych oświadczeniach A. C..

Zeznania zainteresowanej A. K. również zasługiwały na nadanie im przymiotu wiarygodności. Zainteresowana zeznała, że mieszka aktualnie razem z córką. Swoim wnukiem jako niania zajmowała się od godziny 8.00 do godziny 16.00. Na zajęcia adaptacyjne woziła czasami odwołującą wraz z dzieckiem, ale w jej ocenie robiła to jako babcia, a nie jako niania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie M. S. (1) zasługiwało na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było, czy zainteresowana A. K. z tytułu umowy uaktywniającej zawartej z odwołującą M. S. (1) podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu i rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od 1 września 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku.

Organ rentowy stwierdził, że zainteresowana z tytułu pracy u odwołującej na podstawie umowy o świadczenie usług, tj. w celu sprawowania opieki nad dzieckiem podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako osoba wykonująca umowę zlecenia w okresie od 1 września 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 1442) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są, osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust. 4.

W myśl art. 12 ust. 1 ustawy, obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Z kolei na podstawie art. 13 pkt 2 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby wykonujące pracę nakładczą oraz zleceniobiorcy – od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy.

Wskazać należy, że sposób opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe osób świadczących pracę na podstawie umowy uaktywniającej, reguluje ustawa z dnia 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 1457).

W myśl art. 50 ust. 1 powołanej ustawy nianią jest osoba fizyczna sprawująca opiekę nad dziećmi na podstawie umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanej dalej „umową uaktywniającą”.

Zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy, za nianię składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe oraz na ubezpieczenie zdrowotne, opłaca:

- Zakład Ubezpieczeń Społecznych – od podstawy stanowiącej kwotę nie wyższą niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego zgodnie z przepisami o minimalnym wynagrodzeniu za pracę,

- rodzic (płatnik składek) – od podstawy stanowiącej kwotę nadwyżki nad kwotą minimalnego wynagrodzenia,

na zasadach określonych w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych oraz w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Za nianię, która przystąpiła dobrowolnie na swój wniosek do ubezpieczenia chorobowego, składki na to ubezpieczenie opłaca rodzic na zasadach określonych dla zleceniobiorców w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych (ust. 2 art. 51).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych opłaca składki, w przypadku gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

1. niania została zgłoszona przez rodzica do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego;
2. rodzice albo rodzic samotnie wychowujący dziecko są zatrudnieni, świadczą usługi na podstawie umowy cywilnoprawnej stanowiącej tytuł do ubezpieczeń społecznych, prowadzą pozarolniczą działalność lub działalność rolniczą;
3. dziecko nie jest umieszczone w żłobku, klubie dziecięcym oraz nie zostało objęte opieką sprawowaną przez dziennego opiekuna (ust. 3 art. 51).

Artykuł 51 ust. 3 wprowadza trzy przesłanki pozytywne, których łączne spełnienie jest niezbędne, by składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne zostały opłacone przez ZUS ze środków budżetu państwa.

W przypadku, w którym jedna z wymienionych przez art. 51 ust. 3 ustawy przesłanek nie zostanie spełniona, rodzic zatrudniający nianię będzie obowiązany do opłacenia składek za nią również od podstawy niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę.

Organ rentowy uznał, że opłacanie składek z budżetu państwa za nianię jest uwarunkowane m. in. tym, że rodzic dziecka, nad którym niania sprawuje opiekę nie korzysta z żadnej innej formy opieki nad dzieckiem. W konsekwencji takie objęcie dziecka opieką w klubie dziecięcym łącznie z okresem adaptacyjnym wyklucza możliwość opłacania za nianię składek z budżetu państwa.

W konsekwencji organ rentowy stwierdził, że zgodnie z art. 51 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 2011 roku zainteresowana jako osoba sprawująca opiekę nad dzieckiem do lat 3 na podstawie umowy uaktywniającej nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od 1 września 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku, tj. w okresie, w którym nie zostały spełnione warunki do finansowania składek ze środków budżetu państwa.

Podkreślić należy, że poczynione w sprawie ustalenia faktyczne nie były sporne.

Poza sporem pozostaje, że odwołująca M. S. (1) zawarła z zainteresowaną A. K. umowę uaktywniającą o świadczenie usług w postaci sprawowania opieki nad dzieckiem J. S., niania została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych, dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, ubezpieczenia zdrowotnego oraz, że rodzice dziecka są zatrudnieni. Nadto, bezsporne jest, że J. S. w okresie od 1 września 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku uczęszczał do klubu malucha na zajęcia adaptacyjne.

Istota sporu sprowadza się do właściwej wykładni przepisu art. 51 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, który wprowadza jeden z warunków opłacania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe oraz na ubezpieczenie zdrowotne za nianię, jakim jest niekorzystanie z innych form opieki nad dzieckiem, wymienionych w ustawie.

W ocenie Sądu Okręgowego, w realiach sprawy, nie można zgodzić się z wykładnią analizowanego przepisu dokonaną przez organ rentowy.

Na uwagę zasługuje fakt, iż w doktrynie podkreśla się, że niania jest jedną z form przewidzianych ustawą i obejmuje opiekę indywidualną. Jest to czwarta obok żłobka, klubu dziecięcego oraz dziennego opiekuna forma opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Niania zatrudniana jest na podstawie umowy uaktywniającej. Umowę uaktywniającą można zaliczyć do tzw. atypowych form zatrudnienia. Umowa ta ma charakter nazwanej umowy o świadczenie usług, dwustronnie zobowiązującej, konsensualnej, odpłatnej. Charakter tej umowy może odzwierciedlać zależność niani względem zatrudniających ją rodziców, może mieć wiele elementów wspólnych z podporządkowaniem typowym dla zatrudnienia pracowniczego (vide: Sebastian Gajewski, Komentarz do art. 50 ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3).

Celem regulacji było tworzenie warunków dla rozwoju zróżnicowanych form opieki nad małymi dziećmi i poprawa standardów funkcjonowania placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, wsparcie rodziców zarówno w planach prokreacyjnych, jak i w procesie wychowywania dzieci. Proponowane rozwiązania miały na celu umożliwienie rodzicom i opiekunom dzieci podjęcia aktywności zawodowej.

W ocenie Sądu Okręgowego przesłanka negatywna z art. 51 ust. 3 pkt 3 ustawy zaistnieje jedynie w sytuacji jednoczesnego korzystania przez dziecko z różnych form opieki przewidzianych w ustawie.

Natomiast w niniejszej sprawie sytuacja taka nie ma miejsca.

Organ rentowy nie wziął pod uwagę zeznań odwołującej ani przedłożonego przez nią zaświadczenia z klubu malucha (...).

Odwołująca podkreślała, że jej syn ma problemy z mową, jest bojaźliwy, nie lubi zmian oraz ma problemy w sferze werbalnej. Dlatego też rodzice dziecka, idąc za radą lekarza rodzinnego, zapisali dziecko do klubu malucha. J. S. uczęszczał na zajęcia adaptacyjne, mające na celu pomóc mu pokonywać nieśmiałość, strach, poczucie niepewności oraz kształtować umiejętności zabawy w grupie rówieśniczej.

Jednocześnie odwołująca nie złamała warunków umowy uaktywniającej, ponieważ zajęcia adaptacyjne miały miejsce po godzinach pracy niani, tj. od godz. 16.30 do 17.30.

Powyższe oznacza, że odwołująca w czasie, gdy niania sprawowała opiekę nad J. S., nie korzystała z żadnej innej formy opieki nad dzieckiem.

Tym samym organ rentowy dokonał błędnej wykładni przepisów ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

W ocenie Sądu nie można przyjąć, aby wolą ustawodawcy było wykluczenie korzystania przez rodziców dzieci w wieku do lat 3 z innych form opieki przewidzianych w ustawie, po godzinach pracy niani.

Reasumując, zostały spełnione wszystkie przesłanki przewidziane w art. 51 ust. 3 ustawy do uznania, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest obowiązany opłacić składki za zainteresowaną A. K. z budżetu państwa w spornym okresie, tj. od 1 września 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy na podstawie art. 47714 § 2 kpc zmienił decyzję w zaskarżonej części i orzekł jak w sentencji.

SSO Małgorzata Kuźniacka-Praszczyk

ZARZĄDZENIE

1. odnotować uzasadnienie w kontrolce uzasadnień,
2. doręczyć odpis wyroku wraz z uzasadnieniem pełn. organu rentowego radcy prawnemu R. P. wraz z aktami rentowymi,
3. za 14 dni lub z apelacją.

P., dnia 10 września 2014 r.

SSO Małgorzata Kuźniacka-Praszczyk